

De schaduw van Mnemosyne

De schaduw van Mnemosyne

Jan De Maeyer

Jan De Maeyer

Coverontwerp: Bookmundo met kunstwerk van auteur

'Mijn daimonion'

ISBN: 978-94-0386-973-5

© Jan De Maeyer

Niet alles wat waar is, wil herinnerd worden.

Hoofdstuk 1

Een zachte gloed van opkomende zonnestrallen gleed over de oude gevels van de Blandijn, terwijl in de straten rondom de universiteit al een flauwe echo van rumoer opsteeg. De lucht was geladen met een mengeling van opwinding en zenuwen: studenten met lege notitieboekjes wachtend om met kennis gevuld te worden maar ook meer en meer volledig opgeladen laptops. Onuitgesproken dromen stonden gereed om vorm te krijgen.

Op de Blandijnberg, waar ooit een dicht opeengepakt arbeiderswijkje lag, rijst vandaag de Blandijn op als een massief, haast labyrintisch universiteitsgebouw. Wat begon met plannen van Henry Van de Velde en later door Eugène Delatte werd bijgestuurd, groeide in de jaren vijftig en zestig uit tot een modernistisch complex, georganiseerd rond een binnentuin en bekleed met glanzende kleitegels die het zonlicht weerkaatsen. De trappen aan de hoofdingang vormen de deurmat van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Een faculteit die aan elke universiteit berucht is om haar maatschappijkritische en geëngageerde studenten. Een ontmoetingsplek waar generaties studenten hun eerste gesprekken voerden. Hier escaleerden ook talloze betogingen, werd de revolutie uitgeroepen tegen plannen van de universiteit en oorlogen uitgevochten met de rijkswacht. De Blandijn werd keer op keer besmeurd, bezet en belegerd. In de jaren zeventig leverden de hevige studentenprotesten de Blandijn de bijnaam 'het Cuba van Gent' op. Hoewel de rust sindsdien is teruggekeerd en de student anno 2026 niet uitblinkt in weerspanning straatprotest, blijven de trappen het jaarlijkse strijdtoneel van de linkse en rechtse studentengroepen. Ook hier begonnen heimelijk vele eerste liefdes van studenten.

Binnenin bruist het van beweging: smalle gangen waar stemmen weergalmen, grote auditoria waarin honderden studenten in stilte de woorden van hun professor volgen, kleine seminariezenalen waar kritische vragen weerklinken. In de hoogbouw openen ramen zich naar het panorama van Gent, terwijl beneden in de kelder opslagruimtes fluisteren van vergeten archieven.

Maar het gebouw leeft pas echt door de stemmen die er weerklonken. In de aula's sprak Leo Apostel, logicus en visionair, die met helder enthousiasme sprak over systeemtheorie en de nood aan een nieuwe, interdisciplinair denkende mens. Hij droomde van een wetenschap die grenzen overschrijdt, en zijn geest lijkt nog altijd rond te waren in de bibliotheken en seminariezenalen.

In dezelfde gangen liep Jaap Kruithof, bedachtzaam maar fel. Een cultuurfilosoof die de maatschappij fileerde met zijn marxistisch geïnspireerde analyses. Hij waarschuwde tegen uitbuiting en milieuvernietiging, en zijn colleges waren vurige pleidooien voor een meer rechtvaardige wereld. Men zegt dat zijn stem nog altijd na-echoot op de trappen, tussen pamfletten en spandoeken van oude betogingen.

En dan, Etienne Vermeersch, misschien wel de bekendste van allen. Moraalfilosoof, scepticus, atheïst. In zijn colleges over ethiek en bio-ethiek kon je een speld horen vallen. Hij daagde studenten uit om geen dogma's te aanvaarden, maar zelf te denken, tot in de uiterste consequenties. De Blandijn werd door hem een plek van kritisch scepticisme en tegelijk van morele ernst.

Later voegden nieuwe stemmen zich bij dit koor die met scherpe geest en heldere stijl generaties studenten leerden wat kritisch denken kan betekenen in een tijd van complottheorieën en nepnieuws.

De Blandijn, niet enkel een verzameling baksteen en beton, maar een levend archief van stemmen, ideeën en confrontaties. Wie er de gangen betreedt, hoort niet alleen het rumoer van studenten vandaag, maar ook de fluisteringen van debatten van gisteren. De

trappen, de aula's, de bibliotheken, ze dragen de sporen van generaties denkers die de stad Gent, en vaak ook de wereld daarbuiten, mee hebben gevormd.

Drie iconische Gentse filosofen ontmoetten elkaar in de binnentuin van de Blandijn.

De binnentuin lag er stil bij, een groene rechthoek tussen hoge muren van glas en geglazuurde tegels. Het was middag; ergens in de verte sloeg een klok. Studenten liepen gehaast door de gangen, maar hier heerste een tijdelijke rust. Op een houten bank zaten drie mannen, ieder in gedachten verzonken, alsof tijd hen samen had gebracht.

Apostel boog zich voorover, zijn bril laag op de neus.

'Wij staan hier niet enkel tussen baksteen en beton,' begon hij, 'maar in een systeem, een geheel van relaties. Universiteiten zouden knooppunten moeten zijn waar kennis samenkomt, zich ordent en opnieuw vertakt. Filosofie kan die samenhang tonen. Alles is verbonden, dat is onze opdracht.'

Kruithof glimlachte schamper.

'Alles is verbonden, ja... maar niet alles is rechtvaardig. Vergeet niet dat dit gebouw even goed symbool staat voor macht, voor de samenleving die arbeidersbuurten wegveegt om kennis te laten verrijzen. Filosofie moet meer zijn dan ordening, Leo. Zij moet een wapen zijn tegen onrecht, tegen ecologische vernietiging, tegen het kapitalisme dat zelfs kennis tot koopwaar maakt.'

Vermeersch keek hen beurtelings aan, zijn ogen streng maar niet zonder warmte.

'Leo zoekt systemen, Jaap strijdt tegen structuren. Maar wat baten systemen en strijd als we de waarheid uit het oog verliezen? Filosofie moet eerst en vooral kritisch zijn. Wij mogen ons niet laten misleiden door dogma's, door religie, door irrationaliteit. Wat is rechtvaardigheid waard als zij op illusies gebouwd is?'

Er viel een korte stilte. Het geluid van voetstappen weerkaatste door de galerij.

Apostel hief zijn hand, alsof hij een diagram in de lucht tekende.

'Etienne, zelfs de waarheid moet ingebed zijn in een groter geheel. Zonder systeemdenken dwaalt de mens doelloos rond. Het is in structuren dat kennis vruchtbaar wordt.'

Kruithofsloeg met zijn vuist zacht op de bankleuning.

'Maar Leo, jouw systemen zijn leeg zonder strijd! Filosofie die zich terugtrekt in abstracties is laf. Ik wil dat studenten hier buiten stappen en de wereld veranderen, niet dat ze zich verliezen in schema's.'

Vermeersch fronste.

'En toch, Jaap, jouw strijd kan blind zijn zonder kritisch fundament. Wat is erger dan een rechtvaardigheidsstrevende die zich laat leiden door illusies of irrationele hoop? Filosofie moet sceptisch zijn, radicaal zelfs, of zij stort in.'

Een windvlaag streek door de binnentuin. De bladeren van de bomen ritselden.

Daar, op die bank, ontstond een spanning die niet enkel verdeeldheid was, maar ook een onzichtbare harmonie. Want elk van hen wist: zonder systemen geen overzicht, zonder strijd geen engagement, zonder scepticisme geen waarheid.

En boven hen torede de Blandijn, het gebouw dat hun stemmen had gedragen, een echo van drie denkers die elk op hun manier het denken in Gent, en ver daarbuiten, hadden gevormd.

Nieuwe studenten liepen met grote verwonderlijke ogen en ontdekten auditoria en lokalen waar de intellectuele elite van de wijsbegeerte arbeid verrichtte. Voor de doorgewinterde studenten had dit gebouw geen geheimen meer. Ze hadden bij het begin van het academiejaar vooral interesse in de mogelijke avonturen en kansen die het nieuwe jaar voor hen in petto had. Overal klonk gelach en geroezemoes van verwachtingen die samen één bruisende belofte vormden: een jaar vol kennis, vriendschap en onvergetelijke ervaringen.

Studenten begroetten elkaar uitbundig na een lange, verkwikkende zomer. Vriendinnen vielen elkaar in de armen alsof het jaren

geleden was dat ze elkaar nog hadden gezien. En natuurlijk werden meteen de recentste nieuwtjes uitgewisseld. Vakantieliefdes, knappe veroveringen, exotische reizen, de nieuwste aankopen, het passeerde allemaal de revue. Meer dan voldoende gespreksstof dus om straks af te spreken op een terrasje na de les. Gent baadde nog volop in een zwoele nazomer en de terrasjes zaten al vroeg op de dag vol, vooral met studenten, maar ook met toeristen die wat verloren rondliepen, waaronder opvallend veel Japanners die enthousiast foto's namen van de prachtige middeleeuwse stad. 'Me take picture' klonk het vrolijk in de straten. Die Japanners toch. De jongens namen hun weerzien iets nuchterder op. Vaak bleef het bij een nonchalante 'hoi' vanop afstand. Al werd het steeds gewoner dat ook zij elkaar omhelsden, op de wang kusten of een amicale schouderklop gaven.

Emiel stond aan het begin van zijn laatste jaar aan de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Binnen een paar maanden zou hij, als alles goed ging, afstuderen als master in de filosofie. Hij was altijd een goede student geweest. Plichtbewust, trouw aanwezig op elke les. Geen kind van rijke ouders. Zijn vader, een hard werkende landbouwer op het familiebedrijf, had hem bij de start van zijn studies op het hart gedrukt:

'Luister, jongen, je broer heeft geen universitaire ambities gehad. Jij bent de eerste in onze familie die hoger onderwijs mag volgen. Je hebt er altijd hard voor gewerkt, en ik ben trots op je. Maar ik zeg je één ding. Sol niet met mijn geld. Ik ben de enige kostwinner. Je moeder heeft ook hard gewerkt, zij het onbetaald. Huismoeders krijgen geen loon, en dat is een schande als je het mij vraagt. Ze stond er altijd voor jullie, en jullie hebben nooit een sleutel onder de mat moeten zoeken. Denk daaraan, en eer haar door je stinkende best te doen. Zij heeft mee bijgedragen aan je studies. Ga niet boemelen. Verwaarloos je werk niet. Als je dat wel doet, stopt alles, en dan ga je maar werken.'

En dan nog, met dat typische West-Vlaamse slotakkoord. 'Met je voader zien geld moej nie mooschen.'

Hoewel het gezin van Emiel zijn best deed om Algemeen Nederlands te spreken, kroop het dialect steevast in hun zinnen wanneer er iets benadrukt moest worden. Dan klonk het krachtiger en duidelijker.

De eerste les van het nieuwe academiejaar vond plaats in lokaal 1.17, een bescheiden ruimte op de eerste verdieping van de Blandijn. Professor Ari Dupont zou er zijn keuzevak 'Dialogeren met Socrates' geven.

De man leek wel voorbestemd om filosoof te worden, zelfs zijn naam leek ervoor gemaakt. Eigenlijk heette hij Aristoteles, een naam gekozen door zijn vader, zelf een liefhebber van de klassieke filosofie, zij het op amateurniveau. Maar iedereen noemde hem Ari, op zijn eigen verzoek. Hij wilde de onvermijdelijke plagerijen vermijden die zo'n naam zou uitlokken in academische kringen. Nomen est omen, dus.

In zijn vak behandelde hij uiteraard de grote drie, Socrates, Plato en Aristoteles. Onder filosofiestudenten stonden ze bekend als het SPA-trio, een handig ezelsbruggetje om te onthouden wie wie opvolgde. Het vak stond open voor studenten van verschillende richtingen. Sommigen, zoals Emiel, hadden een stevige filosofische achtergrond. Anderen minder, maar dat maakte hun interesse er niet minder op.

Hoewel Emiel al jaren op de Blandijn rondliep, voelde die eerste dag opnieuw bijzonder aan. Er hing een opwindende spanning in de lucht. Hij zakte onderuit in zijn stoel, klaar om te luisteren naar de eerste les van het jaar. Zo ontspannen zouden eerstejaars er niet bij zitten, dat zag je zo. Zij zaten keurig rechtop, met een mix van zenuwen en beleefdheid in hun houding. Ze spraken iedereen met 'professor' aan, de assistenten, administratief personeel, tutti quanti, iets wat door sommigen al eens werd aangegrepen om voor wat verwarring en hilariteit te zorgen.

Langzaam vulde het lokaal zich. Het zou geen grote groep worden, een twintigtal studenten hooguit. Ideaal voor interactie, zeker als er studenten tussen zaten die goed met elkaar konden opschieten.

Studeren, ontspannen, op café gaan, sporten en diepzinnige gesprekken voeren, een goede mix deed wonderen.

Plots werd Emiels blik onweerstaanbaar naar één punt getrokken. Een jonge vrouw stapte het lokaal binnen. Maar 'stappen' was een te pover woord. Ze gleed, ze schreed, alsof de werkelijkheid zich aan haar tempo aanpaste. Haar aanwezigheid was onweerstaanbaar. Iets aan haar deed denken aan een zonnekoningin, of zelfs aan een mythologisch wezen.

Donkerbruin haar viel in zijdezachte golven over haar schouders. Met elke beweging leek het mee te dansen. Haar ogen waren diep en vastberaden. Geen spoor van onzekerheid. Ze straalde zelfvertrouwen uit, niet hautain, maar vanzelfsprekend.

Emiels hart sloeg op hol. Zijn lichaam leek sneller te begrijpen wat zijn hoofd nog niet had begrepen. Hij móést haar aanspreken. Er ging een kracht van haar uit die hem aantrok als een magneet. Maar net toen hij zich moed wilde inpraten, klonk de krachtige stem van professor Dupont.

Voor Emiel werd deze eerste dag opengebroken alsof een bliksemflits door de wolken sneed. Hij zag deze jonge vrouw, niet als een object dat passeerde, maar als een aanwezigheid die zich aan hem opdrong met een intensiteit die zijn gewoonten doorbrak. Zijn weten was geen rationele beslissing, maar een onmiddellijk besef, een intuïtief 'dit moet ik verder volgen'.

Wat is dat moment? Sommigen noemen het liefde op het eerste gezicht, maar liefde veronderstelt toch duur, wederkerigheid, een verhaal. Dit eerste moment is eerder een vooraankondiging, een hunkering die nog geen naam heeft. Het is verlangen, niet naar bezit, maar naar nabijheid, naar ontsluiting van de onbekende ander.

Het vonk-moment is misschien de botsing van projectie en realiteit: de blik van de ander raakt aan iets diep in onszelf dat tot dan toe sluimerde. De man ervaart het als roep: niet enkel 'ik wil haar kennen,' maar 'ik wil mijzelf in haar nabijheid heruitvinden'. Het

gaat dus niet louter om haar, maar ook om wat hij in zichzelf door haar vermoedt.

Is dit eros? Een drang naar eenheid, geboren uit gemis? Of is het eerder een moment van pure esthetiek, de schoonheid die ons grijpt en ons uit onze routines tilt? Wat vaststaat is dat het niet enkel fysieke aantrekking is, maar een existentiële verschuiving: plotseling verschijnt een mogelijkheid, een opening, een belofte van een verhaal dat nog moet beginnen.

De vonk is dus een mysterieus samenspel van biologie, cultuur, geheugen en verbeelding. Het is tegelijk echt en illusoir: echt omdat de ervaring intens en onmiskenbaar is, illusoir omdat men in feite de ander nog niet kent. Het verlangen wordt gewekt door de mogelijkheid van ontmoeting, door de hoop dat in deze onbekende ander iets verborgen ligt dat ook onszelf vervult.

Zo wordt het eerste moment niet zozeer liefde, maar het kiemstadium ervan: eros als hunkering naar het onbekende, als sprong in een nog niet geschreven verhaal.

‘Welkom allemaal.’

Professor Dupont glimlachte warm terwijl hij zijn bril rechtzette. Hij was een geliefd docent, altijd bereid om studenten te helpen, ook als hun problemen niet meteen met zijn vak te maken hadden. Maar bovenal was hij belachelijk belezen. De man refereerde uit het hoofd aan een indrukwekkende reeks werken, filosofie, politiek, geschiedenis, logica, statistiek... noem maar op. In een tv-quiz zou hij schitteren, ware het niet dat quizen tegenwoordig vooral draaiden rond trivia, roddels waarmee absurd hoge geldprijzen konden gewonnen worden. Wat kon het hem schelen hoeveel boterhammen Kevin De Bruyne eet, of dat Helmut Lotti vier keer getrouwd is? Dat soort onnozele vragen was schering en inslag in tal van tv-quizen. Totaal geen niveau.

Nee, professor Dupont was een man van kennis. Een échte homo universalis. Geen vakidiot, maar een geest die breed uitwaaierte.

Emiel kende hem nog van zijn eerste bachelor, en koesterde warme herinneringen aan diens colleges. Hij verdacht hem ervan lid te zijn van de loge, hoewel dat puur giswerk was, en het kon hem eigenlijk niet veel schelen. Wat telde, was dat de man les gaf met passie, en dat deed hij met verve.

‘Jullie hebben een keuzevak gekozen dat weinig studenten aandurven,’ zei Dupont. ‘En dat maakt jullie bijzonder.’

Zijn blik gleed door het lokaal. ‘Om elkaar wat beter te leren kennen, stel ik voor dat we een korte voorstelronde doen. Zeg wie je bent, en waarom je voor deze cursus hebt gekozen.’

Klassieke ongemakkelijkheid volgde. Emiel glimlachte. Hij vond dit soort introducties altijd een beetje geforceerd, maar toch keek hij stiekem uit naar de stemmen, de persoonlijkheden en vooral naar die ene verschijning. Wie was ze? Wat was ze? Waar kwam ze vandaan? Hij hoorde in zijn hoofd haast het fluisterende stemgeluid van Paul Jambers ‘Wie is ze? Wat drijft haar?’

Een blonde jongen voor hem stak aarzelend zijn hand op.

‘Eh, ik ben Koen. Derdejaars geschiedenis. Ik volg deze cursus omdat ik denk dat de filosofen van het oude Griekenland enorm bepalend zijn geweest voor hoe we vandaag denken. En in dialoog gaan lijkt me boeiender dan een droge les ex cathedra.’

‘Dat kan ik enkel toejuichen,’ knikte Dupont. ‘Mooi verwoord, Koen. Wie volgt?’

Nog een paar studenten stelden zich voor, met gelijkaardige motivatie. En toen... toen, was zij aan de beurt.

Ze stond op. Zelfverzekerd, met een glimlach die warmte en intelligentie tegelijk uitstraalde. Haar haar, licht golvend, ving het septemberlicht dat door de ramen viel en kreeg een gouden gloed. Haar kleding was stijlvol, eenvoudig, met een subtiele nonchalance. Haar stem? Helder, muzikaal, evenwichtig.

‘Mijn naam is Emma,’ zei ze. ‘Ik ben laatstejaars masterstudent kunstgeschiedenis en ben net overgestapt van de Universiteit van Madrid. Mijn vader is diplomaat, dus ik heb zowat overal ter wereld gewoond.’

Emiel dacht meteen. ‘Lap. Juist ingeschat. Klasse! Al zeg ik het zelf.’ ‘Filosofie heeft me altijd geholpen om te begrijpen hoe verschillende culturen denken. Ik ben vooral geïnteresseerd in de klassieke oudheid, en vanuit mijn achtergrond in de kunstgeschiedenis ook in axiologie, de studie van waarden. Ik las ooit een doctoraat van Giovanni Vendemmiatore, over hoe we ‘waarde’ kunnen definiëren en zelfs berekenen, via een filosofische benadering maar vooral via argumentatietheorie. Hij vertrok vanuit de dialoog ‘Euthyphro’ van Plato. Ik hoop via dit vak meer inzicht te krijgen in die ideeën, en in hoe je daarover in dialoog kan treden.’

De zaal luisterde ademloos. Emiel voelde hoe zijn bewondering groeide. Emma. Wat een naam. Wat een stem. Ze was niet alleen prachtig, maar ook scherp, gefocust, bescheiden. En iets diep in hem wist, ze komt uit een goed nest, maar zonder franjes.

Toen hij aan de beurt kwam, voelde hij zenuwen opborrelen. Hij wilde iets zeggen dat bleef hangen, zonder overdrijven.

‘Ik ben Emiel,’ zei hij. ‘Vierdejaars filosofie. Ik heb gekozen voor dit vak omdat ik al lang gefascineerd ben door dialogeren, logica en vooral de ethiek van Aristoteles. Maar ook, eerlijk is eerlijk... omdat ik Socrates gewoon heel cool vind.’

Zacht gelach in het lokaal. Emiel voelde zich iets lossen worden.

‘En omdat ik veel respect heb voor professor Dupont. Hij is één van de docenten die echt een verschil heeft gemaakt in mijn opleiding. Ik meen dat.’

Hij voelde een blik op zich gericht. Emma keek naar hem. En glimlachte. Warm, bevestigend. Hij ving haar blik, en er ging een stroom door zijn lijf die geen koffie of adrenaline kon verklaren.

Professor Dupont knikte goedkeurend.

‘Fijn om zulke betrokken studenten te zien. Jullie hebben een vak gekozen dat niet voor iedereen weggelegd is, maar net daarom kan het bijzonder worden.’

Zijn blik ging door de zaal.

‘Laten we eens bekijken wat de invloed van Socrates, Plato en Aristoteles, onze zogenaamde SPA-triade, op de westerse cultuur is. Die invloed is nauwelijks te overschatten. Drie figuren, drie denkers, drie stemmen die de fundamente van ons denken gevormd hebben. Plato, leerling van Socrates. Aristoteles, leerling van Plato. De continuïteit in die lijn is even fascinerend als hun onderlinge verschillen.’

Hij wandelde rustig heen en weer. Geen lesje opzeggen, maar spreken, vertellen, performen.

‘Socrates schreef niets op. Alles wat we van hem weten, komt van anderen. Vooral van Plato, maar ook van Xenophon en Aristophanes. Plato liet ons een schat aan dialogen na. En Aristoteles... tja, zijn stijl is droog, analytisch, systematisch. Maar zijn invloed? Enorm. Zowel in logica als in ethiek, metafysica, politieke theorie, retorica.’

De les ging verder, van ‘kalos kagathos’ tot ‘elenchus,’ van vroedvrouwtechniek tot de dood van Socrates. Emiel luisterde, maar met slechts een half oor. Het andere was afgestemd op Emma. Of liever, op de belofte van een gesprek met haar ná de les.

Tot slot vroeg professor Dupont:

‘Zin om een stukje te horen uit een monoloog die ik schreef? ‘De zaak Socrates’. Mijn fictieve vertolking van wat hij vandaag zou zeggen als hij nog eens kon spreken.’

Een koor van instemming.

En zo begon hij. Geen droge voordracht, maar een performance. De professor liet zijn stem zakken, speelde met intonatie, gaf Socrates lichaam en ziel. Het lokaal werd even een toneel. Hij speelde niet Socrates, hij was Socrates.

Na de slotwoorden volgde spontaan applaus. Oprecht. Dat was zeldzaam, en het raakte zelfs Dupont even zichtbaar.

‘Volgende les gaan we dieper in op de dialogen van Plato. En, belangrijk, jullie zullen in duo's opdrachten uitvoeren. Koppels dus. Tegen volgende week gevormd, graag.’

Emiel hoorde alleen nog 'koppels vormen'. Zijn hart sloeg een versnelling over. Als dat geen kans was...

Zodra de les gedaan was, stond hij op. Zijn benen leken vanzelf te bewegen, recht op Emma af, die net haar tas aan het inpakken was. 'Hé,' zei hij. Hij probeerde achteloos te klinken, maar voelde zijn stem trillen. 'Wat je vertelde daarnet... over die waardenleer, die Giovanni Vendemmiatori en de 'Euthyphro' ... ik vond dat écht boeiend. En je kent duidelijk al veel over die dialoog. Wist je dat het een van mijn favorieten is binnen de tetralogie van Plato? Samen met de 'Apologie,' de 'Crito' en de 'Phaedo, uiteraard.'

Hij lachte nerveus. En dan, zonder pauze. 'Zou je... wil je samen een duo vormen? Een koppel ... ik ... bedoel ... voor de opdrachten?'

Even stilte. Hij slikte. Te direct? Te nerdy? Te enthousiast?

Maar Emma keek op, licht verbaasd maar met een glimlach die alles verzachtte.

'Wauw,' zei ze. 'Jij laat er ook geen gras over groeien, hé. Emiel was het? Dank je voor je voorstel. Ik werk graag met jou samen.'

Hij kon zich nauwelijks inhouden. Zijn hart riep 'Yes!,' zijn vuist jeukte voor een zegegebaar, maar hij hield het binnen. Net.

'Zeg,' zei ze met een grijns, 'jouw 'Socrates is cool'-opmerking vond ik echt grappig.'

'Ik dacht, ik hou het luchtig,' lachte hij mee. 'Maar serieus, ik heb nog nooit iemand ontmoet met zoveel internationale bagage. Hoe was dat, altijd onderweg zijn?'

Emma zocht even naar woorden. 'Intens,' zei ze tenslotte. 'Ik heb er veel van geleerd, maar soms was het ook eenzaam. Constant verhuizen betekent telkens opnieuw beginnen.'

Emiel knikte. En dan, iets brutaler dan gepland. 'Misschien moeten we dat nieuwe begin vieren. Wil je iets gaan drinken?'

Een korte pauze. Een blik die tastte. En dan, een glimlach. Oprecht. 'Waarom niet? Maar alleen als je me uitlegt wat je bedoelt met Socrates cool vinden.'

'Deal,' zei Emiel, en hij opende de deur voor haar.

Die avond zaten ze samen in een klein, intiem café, verscholen in het hart van Gent. De geur van versgezette koffie en rode wijn hing in de lucht, vermengd met de zachte tonen van een oud chanson die uit de luidsprekers sijpelde.

*'Non, rien de rien
Non, je ne regrette rien
Ni le bien qu'on m'a fait
Ni le mal
Tout ça m'est bien égal'*

Het flakkerende kaarslicht wierp speelse schaduwen op hun gezichten en gaf de avond een bijna magische gloed. Buiten dwarrelde een bries door de smalle straten, maar binnen was het warm, gezellig, alsof de tijd even stil bleef staan.

Hun gesprek vloeide als een kabbelende rivier, moeiteloos van het ene onderwerp naar het andere. Ze spraken over jeugdherinneringen, dromen, de boeken die hen gevormd hadden, en de toevalligheden van het leven die hen hier, op dit moment, bij elkaar hadden gebracht. Soms lachten ze luid, dan weer vertraagde hun stem, alsof de wereld om hen heen niet bestond. Met elke zin leek de afstand tussen hen te verdwijnen, totdat het voelde alsof ze elkaar al jaren kenden.

En toen gebeurde het. Geen grote woorden, geen bewuste keuze, gewoon een blik die iets onuitsprekelijks deelde, een glimlach die niet meer verborg wat voelbaar was, een vluchtige aanraking die bleef hangen.

*'Non, rien de rien
Non, je ne regrette rien
Car ma vie
Car mes joies
Aujourd'hui
Ça commence avec toi'*

Alsof ze op elkaar waren afgestemd zonder dat ze het beseften. Emiel realiseerde zich. Zij is de ware. Een coup de foudre. Een bliksemflits dwars door zijn ziel.

Een événement zou Alain Badiou zeggen, een gebeurtenis die geen gevolg was van wat eraan voorafging, maar iets dat vanuit het niets verscheen, en daarna alles herschreef. Dit was zijn evenement. Het breken met de gewone orde van het bestaan en het openen van een nieuwe wereld, een nieuwe waarheid, een nieuwe manier om samen te zijn in 'het zijn'. Vergelijkbaar wat Saulus overkwam op weg naar Damascus, die eveneens uit zijn koers geslingerd werd door een fel licht en een stem die hem riep, een bliksem die zijn identiteit, zijn overtuigingen, zijn hele bestaan op zijn kop zette. Toen hij Damascus bijna naderde, gebeurde er iets dat zijn hele wereld verbrijzelde. Een licht, feller dan de zon, scheen rond hem. Het was geen gewoon licht, het was alsof het vanbinnen én vanbuiten brandde. Saulus viel ter aarde, verblind en verpletterd. En toen klonk er een stem. Geen menselijke stem, maar een stem die rechtstreeks door merg en been ging.

'Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?' Verward, angstig, bevend, stamelde hij: 'Wie bent U, Heer?'

En de stem antwoordde.

'Ik ben Jezus, die jij vervolgt. Sta op en ga de stad binnen. Daar zal je worden verteld wat je moet doen.'

Toen het licht verdween en de stilte terugkeerde, merkte Saulus dat hij niets meer kon zien. Hij was blind. De man die zichzelf als een ziener beschouwde, die dacht alles te begrijpen, tastte nu letterlijk in het duister. Zijn metgezellen leidden hem bij de hand Damascus binnen. Drie dagen lang at of dronk hij niets. Alleen. Blind. Brekend. Zijn oude identiteit, Farizeeër, vervolger, zeker van alles, lag aan diggelen. Hij zat in het duister, zowel lichamelijk als geestelijk. En dan... een tweede gebeurtenis. Een andere man, Ananias, een christen uit Damascus, kreeg in een visioen de opdracht van God om naar

Saulus te gaan en hem de handen op te leggen zodat hij weer zou kunnen zien. Ananias aarzelde. Deze Saulus stond bekend als een vervolger, een gevaar. Maar hij gehoorzaamde. Hij vond Saulus in het huis van Judas. Ananias ging naar binnen, legde zijn handen op hem en zei:

‘Saul, broeder, de Heer heeft mij gestuurd, Jezus, die aan jou verschenen is op de weg. Opdat jij weer kunt zien, en vervuld wordt van de Heilige Geest.’

Op dat moment vielen er als het ware schubben van Saulus’ ogen. Hij kon weer zien, maar meer nog, hij zag anders. Een nieuwe wereld had zich voor hem geopend. Hij stond op, liet zich dopen, at wat en kwam weer op krachten. Maar hij was niet langer de oude. Vanaf die dag was hij Paulus, de apostel van de volken. Niet langer vervolger van Christus, maar zijn vurigste verkondiger.

Een evenement, iets dat niet binnen het kader van de bestaande wereld te begrijpen is, maar dat een radicaal nieuwe waarheid opent. Voor Paulus betekende dit een breuk met zijn vroegere leven, een nieuwe identiteit, en een nieuwe trouw aan iets wat hem totaal overviel, niet gekozen, maar ondergaan. Een moment van pure waarheid, dat alles herschrijft. Een oproep, een roeping. Een stem die zegt, je leven tot nu toe was een voorbereiding, maar vanaf nu begint de waarheid.

Alsof de plattegrond van Emiels leven herschreven werd, met haar, Emma, als nieuw middelpunt. Niet als obsessie, maar als nieuw perspectief. Elk detail van de wereld begon te trillen in ander licht. Dingen die hij eerder vanzelfsprekend had gevonden, werden nu vragen. Hoe sprak ze? Wat dacht ze toen ze opkeek? Zou zij ook...? Vanaf nu zou hij niet langer enkel in zichzelf leven. De wereld werd gedeeld. De gevolgen zijn niet spectaculair in uiterlijkheden, maar revolutionair van binnenuit. Je moet trouw blijven, zegt Badiou, aan het evenement. Dat betekent: je oude zelf loslaten en het avontuur aangaan dat deze nieuwe waarheid, de liefde, van je vraagt. De liefde is geen vluchtig gevoel, maar een onderneming. ‘L’amour est

une construction de vérité à deux.' Dat had Badiou mooi verwoord. Een waarheidsproces met twee mensen die samen een nieuw universum bouwen, steen voor steen. Niets zou ooit nog hetzelfde zijn.

Ze verlieten de kroeg en dwaalden hand in hand door de verlaten straten, nagenietend van de warmte van hun gesprek en een prikkelende verwachting. Op Emiels kot openden ze nog een fles wijn, en daarna nog één. De gesprekken werden intenser, zachter, doordrenkt met de melancholie van de nacht.

Ze ploften neer op het bed, de lakens koel en ongerept, de kamer gevuld met de geur van kurk en rode wijn die nog aan hun lippen kleefde. Het licht van de straatlantaarn viel in een smalle streep naar binnen, en hulde hun gezichten in het halfduister.

Emiel liet zijn vingers langs Emma's hals glijden, aarzelend, alsof hij een melodie speelde die hij nog niet kende. Ze lachten kort, nerveus bijna, en hun lippen vonden elkaar. Eerst zacht, een proeverij, daarna gulziger, tot de adem hen brak. Hun lichamen draaiden naar elkaar toe, de warmte van huid op huid, tintelde door de stof heen. Emma trok zich een fractie terug, haar wangen rood, haar ogen glanzend. 'Als ik dichterbij je kom,' fluisterde ze, 'weet ik niet of ik mezelf nog kan tegenhouden.'

Zijn hand bleef rusten op haar heup, alsof hij zichzelf tot stilstand maande. 'En toch wil ik dit niet, niet nu. Niet omdat ik je niet begeer, maar juist omdat ik dat wél doe.' Zijn stem was hees, maar er lag een ernst in die haar ontroerde.

Ze lieten de stilte spreken. Hun voorhoofden raakten elkaar, hun adem vermengde zich in de kleine ruimte ertussen. Emma sloot haar ogen en voelde hoe verlangen en terughoudendheid in haar lijf worstelden. 'Mijn lichaam roept,' zei ze zacht, 'en tegelijk fluistert mijn hart dat ik moet wachten.'

Socrates ging rechtop op zijn rustbed zitten, trok een been op en begon er met de hand over te wrijven. Al wrijvend zei hij: Mannen, ik vind wat de mensen onder genot verstaan toch zoiets vreemds. Wat

verhoudt het zich wonderlijk tot hetgeen voor het tegendeel doorgaat, pijn. Ze willen niet tegelijkertijd tot iemand komen maar wanneer je het ene najaagt en grijpt is het haast onvermijdelijk dat je ook het andere vangt als zaten ze allebei aan een hoofd vast. Dat hij het beseft, vervolgde hij, dan zou Aisopus er volgens mij een fabel aan gewijd hebben: hoe God hen tijdens hun strijd wilde verzoenen en toen hem dat niet lukte, hij hun hoofden aan elkaar vastmaakte. Als het ene tot iemand komt, volgt daarom even later ook het andere. Dat gevoel heb ik nu tenminste door de boeien deden mijn benen zeer, nu lijkt het of het genot volgt (Phaedo, 60B-C).

Emiel glimlachte, streelde met zijn duim langs haar lippen. 'Misschien is dat juist liefde: weten dat we kunnen, maar kiezen om nog niet te gaan.'

Ze kusten weer, zachter dit keer, alsof ze hun drift temden door de aanraking in te kapselen in tederheid. Zijn hand gleed even langs haar rug, en ze huiverde onder zijn vingers, maar opnieuw stopten ze, lachten zachtjes, alsof ze betrappt waren op hun eigen gretigheid. Het bed kraakte licht toen ze zich verlegden. Hun lichamen zochten elkaar als vanzelf, maar telkens weer riepen ze zichzelf terug, alsof er een grens was die ze samen bewaakten. Emma fluisterde: 'Het lijkt wel een dans... één stap vooruit en dan terug.'

'Een dans van geduld,' antwoordde hij, zijn lippen vlak bij haar oor. 'En ik denk dat ik er nog nooit zo van genoten heb.'

De kamer werd stiller, hun stemmen zachter, de nacht dikker. Buiten klonk ergens in de verte een bromfiets, maar binnen was er niets dan hun ademhaling en de warmte die hen omhulde. Ze hielden elkaar vast, luisterden naar elkaars hartslag. De wijn, de geur van huid, de ruis van stilte, alles smolt samen tot een belofte. Ze bleven elkaar strelen, zacht, telkens op de rand van verdergaan. Maar elke aanraking werd een gesprek zonder woorden, een les in beheersing, een bevestiging van iets dat groter was dan de drift. De nacht was hen gunstig gezind: zij gaf hun honger, maar ook stilte. En zo bleven ze liggen, hand in hand. Geesten die dansten in

een ruimte die door verlangen werd verlicht. Ze vielen in slaap met het besef dat dit uitstel niet een weigering was, maar een keuze. Een keuze die het verlangen dieper maakte, en de liefde, die net geboren was, al een grond gaf die steviger leek dan hun lichamen konden dragen.

Is verlangen niet juist een bewijs van nabijheid? Maar misschien is ware nabijheid pas dat we kunnen wachten. Hoeveel liefde schuilt er in beheersing? De strijd tussen lichaam en geest. Maar misschien vergist men zich als men ze als vijanden ziet. Misschien is dit samenspel, de honger en de terughoudendheid, juist de plek waar liefde ontstaat. Het is een paradox, het voelen dat tijd ons beperkt, en toch kiezen om tijd te rekken. Misschien is dit wel de vrijheid: het vermogen te zeggen 'nu nog niet,' ook al schreeuwt alles in ons om 'nu wel'. Is dit niet het zuiverste begin? Niet de roes van onmiddellijke overgave, maar het koesteren van verwachting? Een verlangen dat een herinnering is aan iets wat ons ontbreekt. Misschien is dit wachten juist een ode aan dat gemis.

Liefde is niet alleen het samenvloeien van lichamen, maar ook het erkennen van grenzen. Misschien is dit de eerste belofte: dat ik je niet slechts wil nemen, maar ontvangen wanneer jij je helemaal geven wil.

*'Avec mes souvenirs
J'ai allumé le feu
Mes chagrins, mes plaisirs
Je n'ai plus besoin d'eux
Balayé les amours
Avec leurs trémolos
Balayé pour toujours
Je repars à zéro'*

Hoofdstuk 2

De volgende ochtend werden Emiel en Emma pas laat wakker. Veel te laat eigenlijk. Voor het eerst in zijn studentencarrière overwoog Emiel serieus om een les te skippen. Maar vreemd genoeg kon hem dat nu niets schelen. Emma lag naast hem en hij moest denken aan het liedje waarin gezongen wordt: 'Het is een nacht die je normaal alleen in films ziet, het is een nacht die wordt bezongen in het mooiste lied. Het is een nacht waarvan ik dacht dat ik 'm nooit beleven zou maar vannacht beleef ik 'm met jou, oh...'

Hij lag in haar armen. Emma. De vrouw die hij gisteren voor het eerst had ontmoet, maar die voelde alsof ze er altijd al was geweest. Ook zij had dat gevoel, dat zag hij aan haar blik, aan haar ontspannen glimlach. Ook zij zou haar les laten voor wat ze was.

Waren ze nu op het verkeerde pad beland? Geen van beiden leek het zich af te vragen. Ze lagen naakt in elkaars armen, onbewust, in de roes van de nacht maar met een wonderlijk soort vanzelfsprekendheid. Er was niets 'gebeurd'. Daar waren ze het stilzwijgend over eens. Zoals Emiels vader het zou zeggen, ze waren niet 'over de schreve gegaan'.

'De schreve,' in West-Vlaanderen, is de grens met Frans-Vlaanderen. In het dialect werd het ook wel gebruikt als metafoer voor 'de grens overschrijden' en dus seks hebben. Die grens was niet overschreden. Ze hadden het netjes gehouden. Of misschien waren ze gewoon te dronken geweest om het überhaupt te beseffen. Of, bedachten ze beiden, waren ze verstandige mensen die in deze ontluikende liefde niet te vlug wilden gaan. Ze wilden niet bruuskeren. Dat hadden ze niet beredeneerd, het voelde gewoon zo dat dit de manier was om met elkaar om te gaan.

Wat ze wél zeker wisten was dit, ze waren 'zat en zot' van elkaar. En voorlopig bleef het bij dat woordenspel, op de tedere aanrakingen na.

Ze stonden op. Emiel zette koffie. Hij zwart, zij met een wolkje melk en een klontje suiker. Beiden hadden hoofdpijn. Logisch. Maar ach, dat was de prijs van een avond die hun leven veranderd had.

Terwijl Emma in haar kopje roerde, zei ze plots:

‘Emiel, ik heb zo genoten. Denk nu niet dat het mijn gewoonte is om bij een eerste ontmoeting meteen in bed te belanden. Totaal niet. Eigenlijk is dit de eerste keer. En ik weet dat het misschien gek klinkt, maar ik voelde me veilig bij jou. En we hebben het netjes gehouden, niet?’

‘Ik vind dat net het bijzondere,’ zei Emiel. ‘Eerlijk? Ik had ook geen enkele ervaring tot gisteren. Maar het ging allemaal vanzelf. Niets geforceerd. Het voelde... juist. Alsof we voor elkaar gemaakt zijn.’ Hij pauzeerde even.

‘Weet je, het doet me denken aan dat verhaal van Aristophanes. Die Griek die ‘De wolken’ schreef. Je kent dat toch?’

Emma lachte. ‘Ik heb er al over gehoord, ja. Maar ik ken het verhaal niet echt. Heeft het niet iets te maken dat mensen ooit één geheel waren?’

‘Exact,’ zei Emiel, zijn filosofenblik geactiveerd. ‘Mag ik het vertellen? In geuren en kleuren?’

‘Graag, mijnheer de filosoof,’ plaagde ze. ‘Ik verwacht niets minder.’ ‘Wel,’ begon hij, ‘Aristophanes vertelde het tijdens een symposium, een soort drinkgelag. Dus neem het met een korrel zout. Maar de essentie is schitterend. Ooit waren mensen bolvormige wezens. Twee hoofden, vier armen, vier benen. Ze rolden zich moeiteloos voort. Compleet. Onafhankelijk. Gelukkig.’

‘En natuurlijk werden ze overmoedig?’ gokte Emma.

‘Zoals altijd. Hubris, weet je wel. Ze daagden de goden uit. Zeus, charmant als altijd, besloot hen te splitsen. Elk wezen werd doormidden gehakt. En sindsdien lopen we als halve mensen rond, wanhopig op zoek naar onze andere helft.’

‘En als we die vinden...’

‘Voelen we ons eindelijk weer compleet.’

Emma zweeg even. Ze keek hem aan, haar ogen vol zachtheid.

‘Dus dat is liefde?’ vroeg ze. ‘Een zoektocht naar de ander die ons weer heel maakt?’

Voor Lacan ontstaat het verlangen door de opname in het symbolische, de taal. De eerste ontmoeting gaat voorbij het puur biologische. Niet enkel aantrekkingskracht of lichamelijke behoefte, maar iets dat men niet volledig kan benoemen. ‘Ik vind je mooi,’ ‘Ik voel me goed bij jou’ raakt iets, maar kan het niet helemaal uitdrukken. Er blijft een rest die ontsnapt. Dáár zet het verlangen zich in gang.

De geliefde is nooit enkel ‘een persoon,’ maar altijd ook drager van het verlangen van de Ander. Wat wil hij of zij van mij? Wat zie ik in de ogen van de ander dat ik zelf niet over mezelf wist? Hier ontstaat de dynamiek: ik verlang niet gewoon naar het lichaam van de ander, maar naar dat iets in hem of haar wat ik niet volledig kan vatten of benoemen.

Voor Lacan is de geliefde vaak beladen met het ‘objet petit a’: datgene waarvan ik denk dat het mijn tekort zou kunnen vullen. In de verliefdheid lijkt het alsof ik eindelijk dat ontbrekende stuk gevonden heb.

Maar tegelijk ontsnapt het altijd: de ander kan nooit volledig samenvallen met mijn ideaal of mijn woorden. Dat maakt verliefdheid tegelijk zo intens én zo kwetsbaar.

Wanneer de één zegt: ‘Ik voel alsof jij degene bent die me compleet maakt,’ dan is dat eigenlijk een projectie. Wat je ervaart als ‘de ander die jou compleet maakt’ is het effect van jouw eigen gemis, in de spiegel van de taal en de blik van de ander.

De geliefde functioneert hier als het scherm waarop jouw verlangen zich projecteert. Zodra de relatie zich verder ontwikkelt, merkt men dat de ander nooit volledig kan beantwoorden aan dat beeld. Er komen misverstanden, gemis, frustraties. En precies daardoor blijft het verlangen bestaan. Als het verlangen helemaal zou ‘worden vervuld,’ zou de spanning verdwijnen.

Emiel knikte. 'Dat is het idee. Volgens Aristophanes is liefde geen vluchtige emotie, maar een diepe drang om terug te keren naar een verloren eenheid. Soms vinden mensen hun wederhelft. Soms vinden ze iemand anders die past. En soms... blijft de helft voorgoed zoek. Maar dat verlangen, dat blijft.'

Emma's blik gleed weg. 'Het is zo... poëtisch. Denk je dat Plato het ook zo zag?'

'Ik denk dat hij het als metafoor gebruikte. Maar stel je eens voor dat het waar zou zijn. Dat jij en ik... dat wij ooit één wezen waren. Dat zou toch prachtig zijn?'

'Of tragisch,' fluisterde ze. 'Als je je ander vindt, maar de wereld begrijpt het niet. Of het mag niet. Of het lukt niet.'

'Precies,' zei Emiel. 'Misschien zijn de goden van toen vandaag gewoon onze sociale normen. Die bepalen wie bij wie 'mag' horen. Aristophanes leert ons dat liefde een verlangen is naar heelheid. En misschien... misschien is wat wij nu meemaken daar een bewijs van.'

'Maar... Plato laat daarna ook anderen spreken over Eros, niet? Zou liefde alleen maar het zoeken naar aanvulling zijn?,' vroeg Emma.

'Volgens Phaedrus is Eros, de oudste god, oorsprong van het universum, oorzaak van alles wat goed is, ook een kracht die je dapper maakt.

Hij zegt dat geliefden elkaar niet willen teleurstellen, en daardoor heldhafter worden dan wie dan ook. Denk aan Achilles, die zijn leven gaf voor Patroklos,' gaf Emiel als antwoord.

'Alsof liefde je moreel verheft? Je boven jezelf uittilt omdat je iemand hebt voor wie je leeft?'

'Precies,' zei Emiel. 'Liefde als bron van moed. Van eergevoel. Niet alleen een gemis dus, maar ook een kracht.'

'En dan was er Pausanias,' vervolgde Emiel, 'met zijn onderscheid tussen twee soorten eros... De lagere, lichamelijke... en de hogere, hemelse liefde of de eros van de ziel.

De vulgaire liefde die alleen op het lichaam uit is, is vluchtig, veranderlijk.

Tegenover de edele liefde, die gericht is op de ziel en het karakter. Liefde als opvoeder tot deugd.'

'Maar is het dan fout, Emiel, om lichamelijk naar iemand te verlangen?'

'Nee, denk ik. Maar het gaat erom waar het ons naartoe leidt. Als het lichaam een begin is, een poort naar iets diepers, dan is het goed.

Is dit het einde, dan blijft het leeg.'

'En dan was er die arts... hoe heette hij?,' wilde Emma nog weten.

'Ah, dan hebben we het over Eryximachus. Hij zag Eros overal: in het lichaam, in de muziek, in de kosmos. Voor hem is liefde de kracht van harmonie. Het evenwicht tussen tegengestelden.'

'Dus Eros als universele orde?'

'Ja. Liefde als genezing. Als het juiste ritme in alles, zelfs in het weer, het lichaam, de samenleving.'

'Best abstract,' vond Emma. 'Maar wel mooi. Alsof liefde niet alleen tussen mensen speelt, maar in heel het bestaan trilt.'

'Agathon, bij wie het feest plaatsvond, was de jongste, de schoonste, fijnste god, oorzaak van alles wat goed, gerechtigd en schoon is.'

'En dan komt... wie, Emma? ... Socrates natuurlijk... of eigenlijk Diotima. Zij verwerpt het idee dat Eros een god is. Eros is een daimon, zegt ze. Een tussenwezen. Kind van armoede en vindingrijkheid. De waarheid of de ware definitie van Eros wordt gezegd door een vrouw. Diotima is vanuit het perspectief van de man de perfecte vrouw.

Eros is 'tussen,' noch-noch. De link tussen sterfelijk en onsterfelijk. Eros is geen god, geen mens maar een geest. Noch wijs, noch onwetend. Een filosoof die streeft naar wijsheid. Eros is streven naar onsterfelijkheid door productie van plezier, kinderen, nieuwe politieke realiteiten, kunst, wetenschap. De hoogste vorm van omgang met Eros is de reflectie over wat eros is, wat de mens als productieve kracht is in alle dimensies van het menselijke leven.'

‘Dus liefde is altijd een tekort én creativiteit tegelijk? Is dat wat beweerd wordt?’

‘Ja. Eros is geen bezit van het schone, maar verlangen ernaar. En dat verlangen leidt ons, als we het goed cultiveren, naar iets hogers.’

‘De ladder van liefde...’

‘Eerst de liefde voor één mooi lichaam.

Dan de liefde voor alle schoonheid.

Dan de schoonheid van de geest.

Dan van wetten, van kennis...

Tot je uiteindelijk het Schone zelf aanschouwt: eeuwig, onveranderlijk, puur.’

‘Dat klinkt bijna religieus,’ vond Emma. ‘Alsof liefde ons langzaam naar het goddelijke voert.’

‘En toch begint het altijd bij een blik. Een stem. Een aanraking. Zoals ik me jou herinner... de eerste keer... alsof ik werd aangeraakt door iets dat groter was dan jij alleen. We zijn eros, eros is in ons. De vraag is wat we met eros doen? Het is geen veroordeling van seksueel plezier. Eros is niet alleen het verlangen naar copulatie. Het is meer en dat moet je cultiveren en intensifiëren. Onsterfelijk worden door trouw te blijven aan eros. Blijven zoeken naar hogere, langdurige en zelfstandige vormen van erotische ervaringen.’

‘Misschien zijn al die visies geen tegenstellingen, maar stappen. Liefde als gemis, als moed, als ethiek, als kosmos, als opklimming.’

‘Zoals Eros zelf. Een kracht met vele gezichten. En in elk gezicht schuilt iets van het geheel.’

Er viel een zachte stilte. Emma roerde in haar koffie.

‘Denk je dat sommige mensen echt voor elkaar gemaakt zijn?’

‘Ik weet het niet,’ zei Emiel. ‘Maar ik geloof wel dat sommige mensen elkaar nodig hebben om zichzelf te worden. Om hun beste versie te zijn.’

‘Dat is wat ik voel,’ zei ze stil. ‘Dat ik jou al zo lang zocht, zonder te weten dat ik jou zocht.’